

Maja Buhovac

KAZNENI POSTUPAK PROTIV PRAVNIH OSOBA ZA STEČAJNA KAZNENA DJELA U BOSNI I HERCEGOVINI

SAŽETAK

Ovaj rad je spoj materijalnog i procesnog kaznenog prava što je vidljivo iz naziva doktorskog rada, a to je kazneni postupak protiv pravnih osoba za stečajna kaznena djela. Težište rada je na utvrđivanju kaznene odgovornosti pravnih, te fizičkih (odgovornih) osoba u kaznenom postupku, a osobito za kaznena djela povodom stečaja. Disertacijom se problematizira niz pitanja iz oblasti kaznenog materijalnog i kaznenog procesnog prava. Primarno, analizom kaznenog materijalnog okvira u Bosni i Hercegovini uočavaju se određene kontradiktornosti što rezultira oskudnom sudskom praksom kao posljedicom nepotpune afirmacije pravnih osoba kao počinitelja kaznenih djela. Takve *de lege lata* odredbe Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine o odgovornosti pravnih osoba za kaznena djela rezultat su nepotpuno utvrđenog modela odgovornosti koji će se primjenjivati u kaznenom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine, te neprecizne nomotehnike koja ostavlja prostora za ekstenzivno tumačenje zakonskih rješenja. Temeljni problem unutar materijalnopravnog okvira jeste pojam odgovorne osobe čija definicija ne korespondira standardu u međunarodnoj i poredbenopravnoj analizi, zbog čega je potrebno posegnuti restriktivnijem reguliranju i tumačenju istog. Takav dogmatički pristup ovom institutu od iznimne je važnosti za utvrđivanje kaznene odgovornosti odgovorne, ali i pravne osobe kao posljedica uračunavanja krivnje striktno određene fizičke osobe. Nadalje, kroz procesni dio rada analizira se kaznenopravni okvir prilagođen pravnoj osobi kao okrivljeniku. U ovom dijelu obrađuje se niz pitanja u cilju nuđenja zakonopiscu rješenja temeljenih na usporednopravnoj analizi europskih kaznenih zakonodavstava. Transformacijom položaja okrivljene fizičke osobe u okrivljenika pravnu osobu pred zakonodavca stavlja niz pitanja koja su u radu obrađena, a koja se primarno tiču zastupnika pravne osobe u kaznenom postupku, načina njegova postavljanja, slučajeva izuzeća, poduzimanja prisilnih mjera prema njemu, troškova prema zastupniku te specifičnosti samog postupka protiv pravne osobe. Također, polazeći od zakonskih opisa bića kaznenih djela povodom stečaja vidljivo je da su neka kaznena djela iz ove oblasti nekonzistentna drugima ili vezanim kaznenim djelima a sva ona spadaju u gospodarska kaznena djela. Stečajna kaznena djela, osim što su prava *delicta*

propria, po svojoj prirodi su i vlastoručna kaznena djela. Stoga je za procesuiranje ovih djela vrlo važno poznavati institut stečaja i njegove organe te ojačati nadzorne mehanizme u njihovu postupanju. Imajući u vidu značaj stečaja čiji je cilj zaštita vjerovnika i njihove imovine, ali i zaštita dužnika od prijevremenog namirenja vjerovnika, stečajnim kaznenim djelima mora se restriktivno odrediti kaznena odgovornost pravnih i odgovornih osoba, ne ostavljajući prostora za ekstenzivno tumačenje istih. Osim toga, dokazivanje izravne namjere kod odgovornih osoba za ova kaznena djela u praksi je teško izvedivo što relativizira utvrđivanje njihove kaznene odgovornosti. Obzirom na veliku tamnu brojku navedenih kaznenih djela, nerazmjera otvorenih stečajnih postupaka i kaznenih postupaka za kaznena djela povodom stečaja, radom se daju rješenja koja doprinose struci i široj društvenoj zajednici. Također je važno ukazati na institut paulijanske tužbe koji kao institut trgovačkog prava služi kao prevencija počinjenju ovih kaznenih djela. Posebnu važnost imaju i trgovački sudovi koji u Federaciji Bosne i Hercegovine nisu konstituirani, a njihovo nepostojanje vodi pravnoj nesigurnosti i razvoju gospodarskog kriminaliteta u ovoj oblasti. Dakle, rad ima pretenziju da ponudi rješenja prije svega u normativnom smislu, jer sudska praksa će uvelike ovisiti o dobrim zakonskim rješenjima i njihovoj primjenjivosti u praktičnom smislu.

Ključne riječi: kazneni postupak protiv pravnih osoba, stečajna kaznena djela, odgovorna osoba, kaznena odgovornost, zastupnik pravne osobe

Maja Buhovac

CRIMINAL PROCEEDING AGAINST LEGAL PERSONS FOR BANKRUPTCY
OFFENSES IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

SUMMARY

This paper is a combination of material and procedural criminal law as is evident from the name of the doctoral dissertation, which is criminal proceeding against legal persons for bankruptcy offenses. The focus is on determining the criminal liability of legal and physical (responsible) persons in criminal proceeding, especially for bankruptcy offenses. The dissertation is problematizing a number of issues in the area of criminal material and criminal procedural law. Primarily, by analyzing the criminal material framework in Bosnia and Herzegovina, certain contradictions are noted, which results a scarce case law as a consequence of incomplete affirmation of legal persons as perpetrators of criminal offenses. Such *de lege lata* provisions of the Criminal Code of Bosnia and Herzegovina about the responsibility of legal persons for criminal offenses are result of the incompletely established model of liability to be applied in the criminal legislation of Bosnia and Herzegovina, and imprecise nomenotechnics which leaves space for extensive interpretation of legal solutions. The fundamental problem under the material legal framework is a term of a responsible person, whose definition does not correspond to the standard in international and comparative analysis, which is reason why restrictive regulation and interpretation should be made. Such a dogmatic approach to this institute is of utmost importance for determination criminal liability of the responsible but also of the legal person as a result of the calculation the guilt of a strictly defined natural person. Furthermore, through the process part of the work, the criminal justice framework is adapted to the legal person as the defendant. This section deals with a number of issues in order to provide a legal solutions based on a comparative analysis of european criminal laws. The transformation of the position from the defendant's natural person into the defendant's legal person in front of the legislator puts a number of issues which are problematized in the paper, which primarily concern on the legal representative in the criminal proceeding, the manner of his establishment, cases of exemption, taking compulsory measures against him, costs of a representative, and specifics of the criminal proceeding against a legal person. Also, starting with the legal description of bankruptcy offenses, it's visible thatt some offenses in this area are inconsistent with others or related offenses, and all of them belongs to the economic crimes. Bankruptcy offenses, except they

are right *delicta propria*, are also self-guilty criminal offenses. It is therefore important for the processing of these offenses to know the bankruptcy institute and its organs, and to strengthen supervisory mechanisms in their treatment. Bearing in mind the importance of bankruptcy, whose purpose is to protect the creditor and their property, but also to protect the debtor from the premature settlement of the creditor, the criminal liability of the legal and responsible persons must be strictly defined by the bankruptcy offenses, leaving no space for an extensive interpretation of them. Besides, proving direct intent of responsible persons for these criminal offenses is in practice difficult which relativizes the determination of their criminal responsibility. Due to the great darkness of these criminal offenses, the unbalance of open bankruptcy proceedings and criminal proceedings for bankruptcy offenses, the work provides solutions which contribute to the profession and to the wider community. It is also important to point out the *actio pauliana* which as a commercial law institute serves as a prevention for the perpetration of these criminal offenses. Special importance have commercial courts which are not constituted in the Federation of Bosnia and Herzegovina, and their absence leads to legal insecurity and to the development of economic crime in this area. Therefore, the paper has the pretense to offer solutions primarily in the normative sense, because the case law will largely depend on good legal solutions and their applicability in a practical sense.

Key words: criminal proceeding against legal persons, bankruptcy offenses, responsible person, criminal liability, legal representative